

روزنامه همدلی

روزنامه سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی صبح ایران
چهارشنبه ۲۱ مهر ۱۴۰۰ - ۶ ربیع الاول ۱۴۴۳_ ۱۳ اکتبر ۲۰۲۱ - شماره ۱۷۹۲ - سال ششم
۸ صفحه - قیمت ۲۰۰۰ تومان - ضرب کیفی ۶۷۴
hamdelidaily.ir hamdeli@gmail.com newspaper.hamdeli

صاحب امتیاز: مدیر مسئول: ولی‌الله شجاع‌پوریان

سردبیر: فضل‌الله باری

چاپ: صمیم ۰۲۱-۴۴۵۳۳۷۷۵
نشانی: تهران- زرتشت غربی - نرسیده به بیمارستان مهر - پلاک ۵۶ - واحد ۲
تلفکس: ۰۲۱۸۸۹۶۴۵۳۳ - ۰۲۱۸۸۹۶۴۰۸

تاریخ

نقش ایرانیان در گسترش علم در جهان اسلام

جهانگیر ایزدپناه

فعال اجتماعی

نظیر، قرمطیان، زنگیان، خرم‌دینان و... شکل گرفت که اهل تفسیر عقلی از دین و بازگشت به دین و آیین پیشین خود و مخالف سلطه اعراب بودند. این نهضت‌ها سرکوب شدند. جرای وزارت کاردان و اهل علم و دانش ایرانی را غلامان ترسک متعصب مذهبی گرفت. اما باز ایرانیان هویت ملی خود را حفظ کردند. به هر شکل بی‌مهری و عدم اعتماد خلفا نسبت به ایرانیان در رکود مسیر علم تأثیرگذار بود. خود خلفای عباسی هم دیگر اقتدار و انسجام‌بخشی سابق را نداشتند و گاهی فقط خطبه به نامشان خوانده می‌شد.

شیعیان در زمان خلافت عباسی از مخالفان و منتقدین خلافت عباسیان بودند. اما وقتی در زمان صفویان مذهب شیعه مذهب رسمی ایران شد ظاهر سطحی مذهب و اصول عبادی و اختلافات بین شیعه و سنی دامن زند و به بازار احادیث و روایات رونق بخشیدند و باز سر خورده از عقل، نقل را احیا کردند و بازار احادیث غیر موثق و جهل و خرافات رونق یافت که بالطبع نمی‌توانست به علم و علوم عقلی یاری رساند.

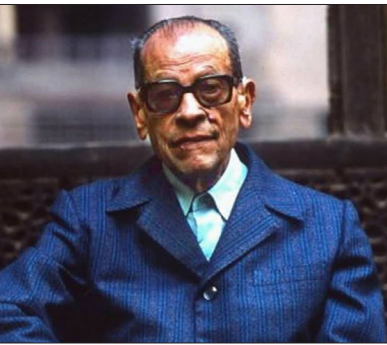
هنگامی که علم، دانش و فلسفه در جهان اسلام پویایی خود را از دست می‌دهد چشمه روان علم از این دیار رخت می‌بندد و از طرق مختلف (از جمله ترجمه آثار جهان اسلام) بستر مناسب خود را می‌یابد و به سوی اروپا روانه می‌شود. این در سرشت علم است که از محیط متشنج و تاخت و تاز و منع و تکفیر بیزار و گریزان است و به بستر مناسب خود نقل مکان می‌کند. نگاهی به سیر علم نشان می‌دهد که ابتدا زمینه مناسب یونان و هوش یونانی از آرا و نظرات مختلف از جمله شرق استفاده می‌کند، پوسته ذهنی آن را به کنار می‌نهد و اوهام‌زدایی می‌کند و بنیان فلسفه را در یونان پایه‌ریزی می‌کند و نام یونان بر تارک فلسفه حک می‌شود.

بعد بستر مناسب علم در جهان اسلام پیدا می‌شود و آثار یونانی، ایرانی، هندی و... ترجمه می‌شود و نضج می‌یابد.

همین که دوران رکود و انحطاط علمی جهان اسلام را فرامی‌گیرد بستر مناسب را در غرب می‌یابد و علم و فلسفه دوباره به طرق مختلف به غرب روانه می‌شود، نضج می‌یابد و باعث ترقی غرب می‌شود.

حافظه تاریخی

روزی که نوبل ادبیات راهی مصر شد

۱۳ اکتبر ۱۹۸۸ نجیب محفوظ، داستان‌نگار مصری برنده جایزه ادبی نوبل آن سال اعلام شد. وی نخستین نویسنده از منطقه خاورمیانه بود که در طول قرن ۲۰ برنده این جایزه شده بود. خاورمیانه در قرون وسطا مهد ادبیات بود. محفوظ که یازدهم دسامبر ۱۹۱۱ در قاهره به دنیا آمده بود ۹۵سال عمر کرد و سی ام آگوست ۲۰۰۶ درگذشت.

وی که از ۲۸ سالگی کار نوشتن داستان را آغاز کرده بود در طول هفت دهه پنجاه داستان و فیلمنامه و چند مجموعه داستان کوتاه مرکب از ۳۵۰موضوع را تألیف کرده بود. محفوظ مخالف ازدواج (به لحاظ دردسرهایش) بود، ولی در ۴۳ سالگی به اصرار بستگانش زن گرفت و دارای دو دختر شد.

بی‌توجهی کمیسیون نروژی تعیین برندگان جوایز به خاورمیانه تأییدی دیگر بر رخنه سیاست و گروه‌های فشار بین‌المللی در این مسابقه‌هاست که تقض غرض بانی سوددی آن‌هاست.

توزیع این جوایز هنوز بر پایه ضوابطی قرارداد کرده جهان «کم‌الوده» اواخر قرن ۱۹ در آن قرار داشت که یا از این همه هیاهو درباره آن باید کاسته شود و یا این که معیاری بر نظر گرفته شود که عدالت و بی‌طرفی در انتخاب تأمین شود.

در نیمه دهه ۱۹۶۰ به سازمان کشورهای نامتعهد پیشنهاد شده بود که تلاش کند در این ممالک یک و یا چند «آلفرد نوبل» اموال خود را وقف چنین جوایزی کنند تا کار از انحصار متولیان جوایز نوبل که به چنگال سیاست داده‌اند خارج شود که پس از چندی صدای چنین تلاشی خاموش شد.

در اکتبر ۱۹۷۳ پس از این که «له دوک تو که Le Duc Tho» ویتنامی جایزه صلح نوبل را که مشترکاً به او و هنری کیسینجر داده شده

ما همسواران شما محصله

خوانش شعر «ابری ست، ابری ست...» فرهاد کریم‌پور

ابر بوی نگاه تو دارد

فیض شریفی

منتقد و پژوهشگر ادبیات

«ابری‌ست، ابری‌ست، ابری‌اشکل از دهان تو ابری‌ست‌پیرهن نگاهت که ماه می‌پوشد ابری‌ست‌ایشت هجوم خاکستر و خورشیدهای مه‌لر بندبند مفصل صدایم ابری‌ست‌ادر لحظه‌های هنوز آفتاب و بازی بارانه شبنم با ساقه‌های علفا‌نشستن در پرشش چراهای ایستاده‌ایستاده به شکل اگر تکیه بر قامت اما ابری‌ست‌زیر وارونه تشدید چتر/اصداپی که ابر می‌گیرداجرعه لیخنندی مات پرتاب که می‌کند/رمان اسبانی دل‌سپرده به باد، رد شده از هنوز/ در چکاوک الماس و بدل‌ادو عیار خفیه به پا بر تپه‌های سرد ابری‌ست‌آنجا که نخستین ترکش آرشانه آفتاب تاریک می‌سداچراغ و شمع شناور در وقفه نسیم ابری ست، ابری سست، ابری‌انیلوفران گره پویش، زائران دعای رقص و پیچکی خزیده تا سمت شعور اضلاع خاک ابری‌ست/چراغ و شمع شناور در وقفه نسیم ابری ست، ابری ست، ابری‌عقره‌ی نگاهی سبز پشت سراب شماطه ابری ست در ساعت خاکستر، خورشیدهای مه، بندبند مفصل صدا، بازی بارانه شبنم، پرسشش چراهای ایستاده، بوی نگاه تو دارد.»

نخست به چند ترکیب تشبیهی و استعاری در شعر «ابری» نگاهی بیندازیم: «پشت هجوم خاکستر، خورشیدهای مه، بندبند مفصل صدا، بازی بارانه شبنم، پرسشش چراهای ایستاده،

زیر وارونه تشدید چتر، جرقه لیخندی مات، چکاوک الماس و بدل، عیار خفیه، زائران دعای رقص، سمت شعور اضلاع خاک، وقفه نسیم، پشت سراب شماطه، بوی نگاه»نیمی از شعر در تسخیر ترکیب‌های تصویری تازه‌ویکر شاعر قرار گرفته‌است. ترکیب‌های تصویری حالتی دوگانه ایجاد می‌کنند: «یکی از این دوگانه‌ها آن است که ترکیب‌ها، مفهوم شعر را فشرده می‌کنند و دوم آنکه توالی اضافه‌ها، در حرکت شعر، وقفه ایجاد می‌کنند.این وقفه‌ها با این ترکیب‌های برساخته شاعر هوشمندانه صورت گرفته‌است. انگار بیابان را سراسر مه و فراگرفته‌است. شکل دهان، پیرهن نگاه یارهم ابری‌اند. به قول اخوان: «فکر گر مگاه سینه می‌آید برون ابری شود تاریخ...» در این فضای مه‌گرفته و خفقان‌زده، خورشیدهای منجمد در بند بند مفصل صدای راوی، راه را بسته‌است. شاعر، زیر وارونه تشدید چتر، به شکل حرف ربط «اگر» دست در جیب ایستاده و بر قامت «اما» تکیه داده‌است. پیش از کریم‌پور، رودکی، مولوی و حافظ هم از این کار گرافیکی در شعر استفاده کرده‌اند: «زلف ترا چیم که کرد آن که اوخال ترا نقطه آن چیم کرد»/رودکی گویسا از نیم رخ، زلف یار را شکل (ح) دیده و خال معشوق را به نقطه‌ای تشبیه کرده و (ح) را شکل داده‌است.شاعر بسا دو حرکت، در زیر ریزش بی‌وقفه باران با یک نگاه فلسفی به هستی می‌نگرد. فلاسفه پشت هر فلسفه و هر نظریه یک «چرا» و یک سوال دارد و باز به دیوار می‌رسد. راوی با یک صدای ابری گرفته «جرقه لیخندی مات، پرتاب

باز

مسعود بختیاری؛ روایت گر خوش آوای فرهنگ بختیاری

بهمن علاءالدین (متخلص به مسعود بختیاری) خواننده، ترانه‌سرا و آهنگساز مشهور بختیاری روز «سیستم مهرماه سال ۱۳۱۹ در لالی شهرستان مسجدسلیمان» به دنیا آمد. گر چه او تنها رویانگر بخشی از فرهنگ موسیقایی بختیاری زبان‌ها بود، ولی نقشی بیش از یک خنیاگر بومی یافت و توانست در طول ۳۵سال از حیات خود، یک زبان مشترک موسیقایی بین همه بختیاری‌ها ایجاد کند. شاید همسنگ او در سایر فرهنگ‌های بومی ایران نتوان یافت.

علاءالدین خواندن آواز و سرودن ترانه را از همان سال‌های دوران تحصیلات ابتدایی در «لالی» و به صورت غیرحرفه‌ای آغاز کرد و از سال ۱۳۵۰ با ارائه نخستین و جاودانه‌ترین اثر خود«دختر لچک ریالی»، دوره اول فعالیت حرفه‌ای خود را به طور رسمی با همکاری رادیو و تلویزیون اهواز و نفت ملی آبادان و اجرای کنسرت‌هایی آموزش و پرورش درآمد و تا سن بازنشستگی در کسوت معلمی انجام وظیفه کرد. از سال ۱۳۵۰ در کنار شغل معلمی، همکاری خود را با نود و ولی زادگاهش لار واقع در جنوب استان فارس از نظر فرهنگی خیلی به بختیاری‌ها نزدیک بود. بدین ترتیب «مال کنون» به عنوان نخستین نوار رسمی وی در سال ۱۳۶۵ وارد بازار موسیقی شد و توفیق باور نکردنی یافت. به عقیده بعضی از کارشناسان موسیقی،

آلبوم مال‌کنون، از موفق‌ترین آثار موسیقی محلی در ایران است. دومین و آخرین همکاری بهمن علاءالدین با عطا جنگوک، شش سال بعد منجر به «هی‌چار» شد. «هی‌چار» نیز محبوبیت و مقبولیت فراوانی یافت ولی به پای «مال‌کنون» نرسید. مسعود بختیاری پس از این دو اثر شاخص خود سه اثر دیگر به نام‌های «استاره»، «زرافتو» و تازار را به علاقه‌مندان موسیقی بختیاری ارائه داد. بهمن علاءالدین در سال ۱۳۷۹ برای زندگی به شهرستان کرچ رفت و پس از طی یک دوره بیماری کلیوی و عمل جراحی در شبگاه جمعه، دوازدهم آبانماه ۱۳۸۵ پس از ۶۶ سال زندگی به علت نارسایی قلبی در این شهر درگذشت. وقتی خبر درگذشتش منتشر شد، علاقه‌مندان داخل و خارج از کشور، سبلی از پیام و اظهار همدردی به راه انداختند و در خاکسپاری با شوهک او شرکت کردند. پیکر بهمن علاءالدین در جوار برخی از هنرمندان برجسته این نظیر غلامحسین بنان، حبیب‌الله بدیعی، مرتضی حنانه، نعمت‌الله آغاسی، دلکش و هوشنگ گلشیری در بقعه امامزاده طاهر کرچ به‌خاک سپرده شد.

داستانک

کارگاه در آتش

خیام واحدیان نویسنده

بعد از این که شام بی‌مه و چرب و در ظاهر آبگوشت را خوردیم و روی تخت‌های مشغول تماشای تلویزیون بودیم، مختار از شرایط زندگی‌اش گفت و قسم خورد که اگر تا فردا ظهر حقوقم را ندهند کاری می‌کنم که به یادگار بماند و دامن همه را بگیرد. من خنده بلندی زدم و صدای تلویزیون را کوتاه کردم و خوابیدم.

صبح مختار سر کار نیامد و مستقیم به

حسابداری رفت و تا ظهر گویا همانجا مانده بود و چیزی دستگیرش نشد. پنج ماهی بود که آه در بساط نداشتش رفت خانوادهاش ببرد و دیگر آرام و قرار برایش نمانده بود. نزدیک‌های غروب که برگشتم دیدمش و فهمیدم که حوصله و اعصاب حرف زدن ندارد و باید کمی رعایتش را بکنم. فکدی در دستش بود و آن را بالا می‌انداخت و دوباره می‌گرفت.

حدود ربع ساعتی این کار را تکرار کرد و من هم نگاهش می‌کردم تا وقتی کمی آرام شد به سراغش بروم و اگر توانست دلداری‌اش دهم. فایده نداشت؛ به خوابگاه رفت و خودش را به خواب زد.

روزگار و سنج

نفس می‌نیارم زد از شکر دوست که شکری ندانم که در خورد اوست ستایش خداوند بخشنده را که موجود کرد از عدم بنده را که را قوت وصف احسان اوست؟ که اوصاف مستغرق شان اوست بدیعی که شخص آفریند زگل روان و خرد بخشد و هوش و دل ز پشت پدر تا به پایان شب نگر تا چه تشریف دادت ز غیب چو پاک آفریدت بهیش باش و پاک که تنگ است ناپاک رفتن به خاک

مشق کلمات

اتاق پایاپای:

نماینده تشکیلات اداری سازمان بورس کالا است که مسئول اجرا و تسویه قراردادهای آتی معامله شده در بورس کالا بین اعضای این اتاق را به صورت نقدی یا اعتباری با عهده دارد. این اتاق وظیفه انجام معاملات بین اعضا، تسویه حساب‌ها، اجرای معاملات پایاپای، جمع‌آوری و تأمین سپرده‌های مورد نیاز و کلا هر کار اجرایی را بر عهده دارد. اتاق‌های پایاپای با عنوان نفر سوم در معاملات حضور دارد، یعنی در برابر فروشندگان، خریدار و در مقابل خریدار، فروشنده هستند.

درس‌های خوشبختی

سابق الذکر / فوق الذکر:

معمولاً می‌گویند: مطلب فوق‌الذکر، بارها بیان شده است. فوق‌الذکر در عربی به معنی آنچه که بالاتر و برتر از ذکر یا گفتن است. فوق‌الذکر گاهی در فارسی به کار می‌رود. البته منظور گوینده این است که آنچه قبلاً ذکر شده؛ در صورتی که فوق‌الذکر به این معنا نیست. به جای فوق‌الذکر باید گفت: سابق‌الذکر (آنچه قبلاً گفته شده). یعنی باید بگوییم: مطلب سابق‌الذکر بارها بیان شده است. بهتر است به جای فوق‌الذکر و سابق‌الذکر از صفت (اشاره شده) استفاده شود: مطلب اشاره شده بارها بیان شده است.

شارژین

چک سفید امضاء

مزدگان مسلمی کارشناس حقوق

چنانچه فردی با سوءنیت و برخلاف توافق قبلی مبادرت به تکمیل مدرجات چک سفید امضا کند و آن‌را به بانک ارائه دهد، عملش وکالتی نبوده و مصداق جرم سوء استفاده از سفید امضااست.

مجازستان

- نمیدونم چه حکمتیه هر کسی رو اولش زیاد تحویل میگیری بعدش میشه دشمنت، اگه تحویل نگیری میاد مثل ادم میشه به رفیق خوب.(Javid)

- حضوری شدن دانشگاه‌ها بعد اینهمه مدت بعیده به این راحتی شدنی باشه. باید دونه دونه از در خونه‌ها عملیات زنده‌گیری انجام بدن بندازن قفس ببرن سر کلاس‌ها ازاد کنن.(پتانسیل)

- رئیس جمهور برزیل که میگه هر کی واکنسن کرونا بزنه تبدیل به زامبی میشه، قصد داشته برای تماشای بازی سانتوس و گرمیو تو لیگ برزیل وارد سانتیوم بشه، اما جلو در ورزشگاه بهش اجازه ورود ندادن چون واکنسن زده.(فوتفان)

- کوه خوری، جنگل خوری کم بود، حالا امروز ماسه‌خوری ساحل دریای خزر هم بهش اضافه شده، وضعیت به جوری شده آدم می‌ترسه به جرت بزنه اجر بلذرن زبرش همه چیشو ببرن.(مرتضاقربانی)

حوادث

برخورد شهاب‌سنگ به تخت خواب زنی در کانادا!
زنی در کانادا مدعی شد که حین خواب یک شهاب‌سنگ به تخت خوابش برخورد کرده است! «روث همیلتون» به یک وبسایت محلی گفته است که هفته گذشته با شنیدن صدایی بلند در پی برخورد شهاب‌سنگ با تخت‌خوابش از خواب پریده است. او همچنین ادعا می‌کند که برخورد آوار به صورتش را حس کرده است. او با بیان این‌که در زمان رخ دادن این حادثه در خواب به سر می‌پردم به وبسایت «Golden Star» گفتم: من از جا پریدم و چراغ را روشن کردم. نمی‌دانستم چه اتفاقی رخ داده است. او سپس به اطراف نگاه کرد و متوجه سنگی کوچک شد که به گفته خودش متخصصین دانشگاه غربی کانادا، شهاب‌سنگ بودن آن را تأیید کرده‌اند. خانم همیلتون می‌گوید که حفراه‌ای در سقف خانه‌اش به وجود آمده است و او با مرکز فوریت‌ها نیز تماس گرفته است تا در مورد عملیات تخریب ساختمان در نزدیکی خانه خود سوال کند. شهاب‌سنگ‌ها قطعات کوچکی هستند که از شهاب‌سنگ‌های بزرگ‌تر جدا شده و وارد جو می‌شوند. به گفته انجمن سلطنتی نجوم کانادا، این اجرام آسمانی می‌توانند بیش از ۴.۵میلیون سال عمر داشته باشند. او می‌گوید: ما همچنین با پروژه «Canyon» تماس گرفتیم و از آنها درباره این موضوع پرسیدیم. آن‌ها گفتند که تخریبی انجام نداده‌اند اما شاهد نوری در آسمان بوده‌اند که به صدایی بلند ختم شده است. شهاب‌سنگ‌ها به طور معمول با ورود به جو زمین به دلیل داشتن گاز فشرده یا اصطکاک، نور ایجاد می‌کنند. خانم همیلتون امیدوار است بتواند از بیمه خسارت دریافت کند. او در ادامه به ارزشمند بودن زندگی که ممکن است هر لحظه از بین برود اشاره کرد.

Santiago Neltair Abreu–Brazil